

Fakamatala 1: 'Oku 'ikai taau ke fai ha ngaahi fehu'i fekau'aki mo e tokāteliné, ngaahi akonakí, ngaahi tu'utu'uní, mo e hisitōlia 'o e Siasí.

Alea'i fakakulupu 'a e tonu 'o e fakamatala 1. Lau 'a e Siosefa Sāmita—Hisitōlia 1:10–13, pea alea'i e founa na'e liliu ai e mo'ui 'a Siosefa Sāmitá 'i he'ene fakahoko ha ngaahi fehu'i. Hili iá pea lau e ngaahi lea ko 'eni mei he kau taki 'o e Siasí:

Ko e tupu'anga 'o e fakamo'oni ko e fehu'i. Mahalo 'oku ongo'i mā pe ta'efe'unga ha ni'ihī koe'uhī 'oku 'i ai ha'anau ngaahi fehu'i loloto fekau'aki mo e ongoongoleleí, ka 'oku 'ikai tonu ke nau ongo'i pehē. Ko e fehu'i 'oku 'ikai ko ha faka'ilonga ia 'o ha vaivai; ka ko ha fakamelomelo ia 'o e tupulakí.

Kuo fekau 'e he 'Otuá ke tau kumi ki ha ngaahi tali ki he'etau ngaahi fehu'i pea kole pē 'a e me'a 'oku tau fekumi ki aí "'i he loto-fakamātoato mo e loto-mo'oni 'o ma'u 'a e tui kia Kalaisi" [Molonai 10:4]. 'I he'etau fai peheé, 'e lava ke fakahā mai kiate kitautolu 'a e mo'oni 'o e me'a kotoa pē "'i he mālohi 'o e Laumālie Mā'oni'oni" [Molonai 10:5].

'Oua 'e manavahē; 'eke ha ngaahi fehu'i. Ke ke fie 'ilo, kae 'oua 'e veiveiua! Piki ma'u pē ki he tuí pea mo e maama kuó ke 'osi ma'ú. ("President Dieter F. Uchtdorf: The Reflection in the Water," *Church News*, Nov. 1, 2009, thechurchnews.com)

Tekaki ho'o fehu'i ki he 'Eikí mo e ngaahi ma'u'anga tokoni falala'anga kehé. Ako 'aki e holi ke *tui* kae 'oua te ke faka'amu ke lava 'o ma'u ha fehalaaki 'i he mo'ui 'a e palōfita pe ko ha tōnounou 'i he ngaahi folofolá. 'Oua 'e fakalahi ho'o veiveiua 'aki ho'o toutou talanoa'i ia mo e kakai kehe 'oku veiveiua. Tuku ke tataki koe 'e he 'Eikí 'i ho'o fononga ki he 'ilo fakalaumālié. (Russell M. Nelson, "Kuo Toetu'u 'a Kalaisi; 'E Hiki e Ngaahi Mo'ungá 'i he Tui Kiate Iá," *Liahona*, Mē 2021, 103)

'Oku 'i ai e ngaahi fehu'i tefito pea 'oku 'i ai e ngaahi fehu'i tokoni. 'Uluaki tali 'a e ngaahi fehu'i tefitó. 'Oku 'ikai tatau 'a e ngaahi fehu'i kotoa pē pea 'oku 'ikai tatau 'a e ngaahi mo'oni kotoa pē. Ko e ngaahi fehu'i tefitó 'oku mahu'inga tahá. Ko e ngaahi me'a kehe kotoa pē 'oku ma'ulalo ange ia. 'Oku si'isi'i pē 'a e ngaahi fehu'i tefitó. Te u lave ki ha fehu'i 'e fā.

1. 'Oku 'i ai nai ha 'Otua 'a ia ko 'etau Tamaí?

2. Ko Sisū Kalaisí ko e 'Alo nai Ia 'o e 'Otuá, ko e Fakamo'ui nai Ia 'o e māmaní?

3. Na'e palōfita nai 'a Siosefa Sāmita?

4. Ko e Siasi 'o Sisū Kalaisi 'o e Kau Mā'oni'oni 'i he Ngaahi 'Aho Kimui Ní 'a e pule'anga 'o e 'Otuá 'i he māmaní.

'I hono faikehekehé, ko e ngaahi fehu'i muimui 'oku 'ikai ke toe ngata ia. . . .

Kapau te ke tali e ngaahi fehu'i tefitó, 'oku tali ai pē mo e ngaahi fehu'i muimui, pe 'i hono fakafehoanakí 'oku 'ikai ke nau fu'u mahu'inga pea te ke lava 'o vakai ki he ngaahi me'a 'oku mahino mo 'ikai mahino kiate koé, pea mo e ngaahi me'a 'okú ke fiamālie pe 'ikai fiamālie ki aí

kae 'oua na'á ke mavahe ai mei he Siasí. (Lawrence E. Corbridge, "Stand Forever" [Brigham Young University devotional, Jan. 22, 2019], speeches.byu.edu)

Alea'i 'a e ngaahi fehu'i ko 'ení:

- 'Oku 'ongo'i fēfē 'a e 'Eikí fekau'aki mo 'etau 'eke ha ngaahi fehu'í? Ko e hā te tau lava 'o ma'u mei he 'Eikí 'i he taimi 'oku tau fehu'i ai kiate Ia 'etau ngaahi fehu'í?
- Ko e hā 'a e faikehekehe 'o e fehu'i 'oku fai 'i he tuí mo e fehu'i 'oku fai 'i he loto-veiveiuá? (Ke loloto angé, te ke lava 'o lau 'a e 'Alamá 22:4–12 ko ha sipinga 'o e ngaahi fehu'i 'oku fai 'i he tuí mo e 'Alamá 11:21–22, 26–35 ko ha sipinga 'o e ngaahi fehu'i 'oku fai 'i he loto-veiveiuá.)
- Ko e hā 'e mahu'inga ai ke 'ilo'i 'a e faikehekehe 'i he ngaahi fehu'i tefitó mo e ngaahi fehu'i tokoní? Ko e hā 'e lava ke hoko kapau te tau ta'etokanga ki he ngaahi fehu'i tefitó kae tokanga taha pē ki he ngaahi fehu'i tokoní?
- Ko e hā ha ngaahi founga kuo fakatupulaki ai ho'o akó mo e tupulaki 'i ho'o mo'u'í 'i ho'o 'ave ho'o ngaahi fehu'í ki he 'Eikí pea mo e ni'ihí fakafo'ituitui faivelenga kehé mo e ngaahi ma'u'anga tokoni fakatupulaki 'o e tuí?

Makatu'unga 'i he me'a kuó ke ako lolotonga 'a e fealea'aki ko 'ení, lekooti ha tatau kuo toe vakai'i 'o e fakamatala 1. Mateuteu ke vahevahe ho'o fakamatala kuo toe vakai'í mo e me'a na'á ke akó mo ho'o kalasí.